

TIHOMIR PETKOVIĆ, GRADONAČELNIK UŽICA

Naša je obaveza da festival očuvamo

- Naša je obaveza da festival koji traje 20 godina, sačuvamo, da obezbedimo uslove za njegov kontinuitet i u skladu sa mogućnostima učinimo ga još kvalitetnijim. Uveren sam da ćemo u tome uspeti i da će Užice i u dalekoj budućnosti, sredinom novembra, biti prestonica teatra, grad festivala koji je potreban svima koji žele duhovnu nadgradnju, - kaže Tihomir Petković.

Jubilej je povod da se sumiraju rezultati, utisci i postavi pitanje kako i šta dalje?

-Opstati u poslednjih 20 godina na ovim prostorima, zbog svima nama poznatih okolnosti, u gotovo svim sferama života bio je sizifovski posao. Trajanju ovog festivala doprineli su u prvom redu ogroman entuzijazam pozorišnih i kulturnih radnika, podrška Ministarstva kulture i lokalne samouprave, kao i privrednih subjekata koji su pokazali zavidan nivo društvene odgovornosti i svih ovih godina ga podržavali. Teatar je u protekle dve decenije istrajavao i uspeo u nameri da, na svoj način, poveže kulturni prostor nekadašnje zajedničke države, koji može da komunicira bez prevoda. Umetnost ne poznaje granice, njoj je svaki prostor tesan jer po prirodi stvari ona želi da stigne do što većeg broja ljudi koji će prepoznati njenu poruku i univerzalnost. Omeđena granicama, umetnost u najboljem slučaju stagnira i zbog toga je jedan ovakav festival potreban regionu koji deli i lepu i tešku stranu istorije. Sa druge strane, zahvaljujući festivalu Užice je definitivno učvrstilo status grada kulture i dobilo priliku za promociju u festivalskim danima. Užičani su privilegovani da tokom festivala mogu da pogledaju najbolje pozorišne predstave sa prostora bivše Jugoslavije čime se neguje istančan pozorišni ukus i regrutuju novi pozorišni gledaoci, prvenstveno među mladima. Šta dalje najbolje znaju ljudi koji se teatrom profesionalno bave, a naša obaveza je da zajedno sa njima pronademo najbolja rešenja za to, kako dalje. Ne želim da zbog jubileja ili nekog drugog razloga sada obećam da će u budućnosti biti lakše i bolje. Mogu samo da kažem, da je naša obaveza da manifestaciju koja traje

20 godina sačuvamo, da obezbedimo uslove za njen kontinuitet i u skladu sa mogućnostima učinimo je još kvalitetnijom. Uveren sam da ćemo u tome uspeti i da će Užice i u dalekoj budućnosti, sredinom novembra biti prestonica teatra, grad festivala koji je potreban svima koji žele duhovnu nadgradnju.

Da li će grad narednih godina tražiti način da obezbedi značajnija sredstva za kulturu?

-Užice je među malobrojnim gradovima u Srbiji koji imaju pozorište, Istarski arhiv, muzej, biblioteku, Gradsku galeriju i Gradski kulturni centar. Na žalost, u nekim sredinama ugašene su ustanove kulture, iako je kultura nasušna, potreba svakog čoveka. Institucije kulture u Užicu, uprkos teškim vremenima, opstaju i trude se da građanima ponude kvalitetne sadržaje. Utisak je da u tome uspevaju bez obzira što bi sigurno bilo lakše raditi i stvarati da nisu limitirane sredstvima koja se izdvajaju za kulturu. Pored Jugoslovenskog pozorišnog festivala, grad je domaćin još nekoliko međunarodnih manifestacija, za čiju organi-

zaciju bi bilo poželjno izdvojiti veća sredstva kako bi one mogle nesmetano, bez tenzije da razvijaju programske sadržaje i podižu ih na viši nivo. Oporavak privrede i njen razvoj su preduslov da se iz budžeta grada opredele značajniji iznosi za kulturu. Akcenat svih naših aktivnosti je na jačanju ekonomije, jer bez toga nemamo mnogo prostora za manevar i izdvajanje više sredstava za kulturu. Ono što takođe, treba uraditi, to je da se kroz razgovor sa menadžmentom kulturnih institucija, sagledaju mogućnosti da se sredstava za funkcionisanje ustanova i obezbeđivanje što kvalitetnijih kulturnih sadržaja traže i iz nekih drugih izvora.

Sve češće se govori o komercijalizaciji kulture. Da li je kulturu uopšte moguće prepuštiti tržištu?

-U korak sa reformama u celokupnom društvu, sigurno će biti potrebno da se mnogo toga menja i u funkcionisanju kulturnih ustanova. Suštinsko pitanje je, šta podrazumeva komercijalizacija kulture, da li je, odnosno, u kojoj meri je ona moguća i poželjna. Potrebni su nam jasni kriterijumi koji odre-

đuju šta je to što predstavlja kulturu i umetničku vrednost, a šta pripada estradi. Svi to donekle znamo, ali kada se povedu diskusije na ovu temu, stručna i široka javnost se podele i na kraju uvek ostane maglovito, šta je to što država, naravno i svaka lokalna samouprava, treba i mora da podržava bez obzira na okolnosti. Neophodan nam je konsenzus stručne javnosti oko ovih pitanja, kao i iskustva i primeri dobre prakse u Evropi i svetu. Činjenica je da mi ne možemo preko noći prekopirati sve ono što negde već funkcioniše decenijama, možda i vekovima, ali od nečega se mora krenuti. Kulturne ustanove nigde u svetu ne funkcionišu na tržišnim principima, a kada bismo od naših ustanova tražili da bar deo poslovanja prilagode tržištu u ovom trenutku, mnoge od njih bi vrlo brzo bile zatvorene. Mora se pažljivo vagati i promišljati na koji način rešavati ova pitanja. Najvažnije je, da u skladu sa motom ovogodišnjeg festivala, ne prođe kao kultura ono što to u suštini nije. Za to se, pored države, najviše moraju boriti kulturni radnici i umetnici, jer se to njih neposredno tiče i u njihovom je interesu da se traže racionalna rešenja. Jedno je sigurno - kultura i umetnost su nam potrebni, jer bez umetnosti, da citiram Džordža Bernarda Šoa - stvarnost bi učinila ovaj svet nepodnošljivim.

V. Tucović

GRAD UŽICE

ZORAN STAMATOVIĆ, DIREKTOR JPF I NP UŽICE

Afirmišemo slobodu i ljudskost

- Samo slobodni, samosvesni, obrazovani i kulturni ljudi mogu da promene sadašnje okolnosti i naš festival na tome radi. Mi ne dižemo revoluciju, već stvaramo ljude koji mogu da iniciraju promene, - kaže Zoran Stamatović.

- Krenuli smo od teze da su kultura i umetnost temelji društva, a Užice je grad otvorenog srca i potpuno demokratski orijentisan. Shvatili smo da je u našem gradu, na tromeđi novonastalih država, moguće pokrenuti takav festival, jer se za njim pokazala potreba. Ukidanjem nekih ranijih festivala bilo je moguće intervenirati na takav način i dobili smo podršku građana, koji su ponosni na to što žive u takvom gradu. To je grad u kome su 1941. godine njegovi stanovnici osvojili slobodu i organizovali sve segmente života i zašto danas ne bismo, kroz umetnost i kulturu, afirmisali ideje slobode, humanosti i različitih mišljenja, kako bismo svi krenuli boljim i bržim putem ka ostvarivanju najviših demokratskih ciljeva, koji će svakom pojedincu pružiti mogućnost moralnog, intelektualnog i materijalnog progressa - podseća Zoran Stamatović, direktor Jugoslovenskog pozorišnog festivala i Narodnog pozorišta Užice na početnu ideju o pokretanju festivala.

Da li je festival ispunio svoju početnu ideju?

- Kada je festival nastajao, bio je to period raspadanja Jugoslavije i nastajanja novih država. Kako teatar smatram izlaskom iz ravnodušnosti i trasiranje puta za drugačije mišljenje, čini mi se da smo u tome uspeli. Međutim, većina problema bivšeg jugoslovenskog prostora nije do kraja rešena, ali verujemo da rešenje postoji i da će nas uputiti ka EU, za koju se svi deklarativno zalažu. Mislim da je festival otvarao sve relevantne teme i da je u tome bio veoma uspešan.

Pare nisu problem, da budem ciničan, jer ih nema i nikada ih nije bilo dovoljno za kulturu i umetnost...

- Nikada nije bilo bolje, niti će ikada biti bolje. Kultura

Festival u budućnosti

Ne mogu da kažem da danas tačno znam kako će festival izgledati za dvadeset godina. Forme se menjaju i tome se, svakodnevno, moramo prilagođavati. Ove godine u pozorište se vraća nova osećajnost i mi ćemo takve predstave gledati na festivalu. Bilo je na festivalu i „klinč predstava“, koje su udarale i u glavu i u stomak, pa su neki govorili - hajde da se malo zabavimo. Ovaj festival nema cilj da bilo koga zabavlja, već da podseća na realnost i da stvara uslove za bolju budućnost jer, ako niste svesni današnjice i prošlosti ne možete ići u budućnost.

je uvek, pa i u vreme bivše Jugoslavije, a i u sadašnjoj Srbiji, uvek bila na začelju. Ipak, mi smo povlašćeni time što se bavimo pozorišnom umetnošću. To je dovoljno za start i naš entuzijazam, koji finansijski podržavaju i Grad i Ministarstvo kulture u meri u kojoj je to moguće. Dodatni novac ne tražimo od lokalne samouprave i države,

novo naučili i postali bolji ljudi.

Ipak, entuzijazam ima rok trajanja, zar ne?

- To je tačno, ali pronalazimo nove motive koji inspirišu novi entuzijazam, širim krug prijatelja i stimulišemo ih argumentacijom da ova vrsta promena predstavlja novi stimulans da radimo više, kako bi nam svima bilo bolje. Mi smo

Podrška države i grada

Ministarstvo kulture podržalo je i ove godine festival i to sa 3,5 miliona, a Grad Užice je obezbedio 3.470.000 dinara. To su veći iznosi od prošlogodišnjih, kada je Ministarstvo obezbedilo tri, a lokalna samouprava 3.150.000 dinara.

pošto znamo da ne možemo da ga dobijemo, jer građani teško žive. Ne tražimo bolji život za žive koga od nas u pozorištu, od života koji žive prosečni Užičani, već tražimo slobodnu misao i mogućnost da pristojno ugoštimo naše goste kako bismo razmenili iskustva i informacije o pozorišnoj umetnosti, nešto

lavirali od ideje da budemo kratki presek onoga što se dešava u pozorištima u regionu, ali su drugi festivali uzeli taj koncept o najboljim predstavama, pa smo se opredelili za festival „Bez prevoda“ i u tome uspeli. To nije slučajnost, jer je Užice uvek prednjačilo, pa je među prvima u Evropi izgradilo

hidrocentralu po Teslinim principima. Zašto Užice ne bi moglo danas da ponudi ideje koje će generisati reforme u Srbiji i njenoj okolini? Uprkos teškim okolnostima, potrebno je da nađemo dodatnu snagu koja može da nas pokrene. Ne možemo svi da se odselimo u Beograd, Zagreb ili u Split, kako bismo imali more, ali možemo od svih tih atmosfera da donesemo nešto malo i kod nas i da život učinimo podnošljivijim. Samo slobodni, samosvesni, obrazovani i kulturni ljudi mogu da promene sadašnje okolnosti i naš festival na tome radi. Mi ne dižemo revoluciju, već stvaramo ljude koji mogu da iniciraju promene.

Bojan Munjin, koselektor, odabrao je predstave iz regiona, a Vi ste selektovali pozorišne komade iz Srbije. Kakva je bila prošlogodišnja sezona u srpskim pozorištima?

- Pogledao sam oko sto predstava i mogu da kažem da srpsko pozorište ponovo korača krupnim koracima napred. To se dešava u Leskovcu, Vranju, Pirotu, Subotici, Šapcu i drugim gradovima, čija pozorišta iniciraju promene, brže nego što se one događaju u tim sredinama i ja verujem u to da pozorište može da nas promeni.

Znači li to da je bilo dilema pri selekciji?

- Naravno da je bilo. Čovek bez dileme, nema mogućnost da bira. Bojan Munjin i ja smo odgovorni za selekciju i stojimo iza svake izabrane predstave. To je naš izbor i potpuno smo spremni da čujemo sve komentare o selekciji. Voleo bih da festival može da traje 30 dana, ali on traje sedam dana. Neki drugi selektori sigurno bi odabrali druge predstave, ali ovo je naš izbor za koji smatramo da je reprezentativan.

Foto i tekst: N. Kovačević

*Savet festivala:***Predsednik:**

Tihomir Petković, gradonačelnik Užica

Potpredsednik:

Ljubomir Simović, književnik, akademik SANU

*Stručni žiri 20. JPF-a:***prof. dr Ivan Medenica**,

teatrolog (SRB) - predsednik žirija

prof. Zlatko Sviben,

reditelj (HR)

prof. dr Tatjana Dadić Dinulović,

teoretičar scenskog dizajna (SRB)

prof. dr Mia David,

arhitekta, scenografkinja (SRB)

mr Aleksandar Pejaković,

reditelj (BIH)

Nagrade*Nagrade stručnog žirija:***ARDALION**

- za najbolju predstavu
- za najbolju režiju
- za najbolju žensku ulogu
- za najbolju mušku ulogu
- za najbolju scenografiju
- za najbolju kostimografiju
- za najbolju epizodnu ulogu
- Ardalion i Nagrada Politike «Avdo Mujčino-
vić» za najboljeg mladog glumca
- Specijalni Ardalion za neki od elemenata
predstave koji nije obuhvaćen prethodnim na-
gradama

- Nagrada publike

BILTEN JPF-a DOSTUPAN JE NA SAJTOVIMA:www.uzickopozoriste.rswww.jpj.uzickopozoriste.rswww.uzickanedelja.rs**PRATEĆI PROGRAM 20. JPF-A**Nedelja, 8. novembar, hol pozorišta, 19 časova
IZLOŽBA FOTOGRAFIJA RADOVANA BAJE VUJOVIĆA**PREDPROGRAM 20. JPF-A**

Od 7. do 9. novembra, Narodno pozorište Užice

OKUPLJANJE NA TRGU PARTIZANAPozorišni, likovni, edukativni i govorni program proslave
70 godina pobeđe nad fašizmom s ciljem reafirmacije bo-
gatog antifašističkog nasleđa Užice i celog regiona**Sve predstave počinju u 19,30 časova**

Repertoar

20. Jugoslovenskog pozorišnog festivala

Nedelja 8. novembar„**RAZBIJENI KRČAG**“, Hajnrih fon Klajst, režija:
Igor Vuk Torbica, Jugoslovensko dramsko pozorište
Beograd**Ponedeljak 9. novembar**„**DIVLJE MESO**“, Goran Stefanovski, režija: Dino
Mustafić, Narodno pozorište Sarajevo**Utorak 10. novembar**„**ŽIVOTINJSKA FARMA**“, Džordž Orvel, režija:
Andraš Urban, Hrvatsko narodno kazalište Ivana
pl. Zajca Rijeka**Sreda 11. novembar**„**KAZIMIR I KAROLINA**“, Eden fon Horvat, režija:
Snežana Trišić, Atelje 212 Beograd**Četvrtak 12. novembar**„**URNEBESNA TRAGEDIJA**“, tekst Dušan Kovače-
vić, režija: Veljko Mićunović, Crnogorsko narodno
pozorište Podgorica**Petak 13. novembar**„**SVRATI, REČE ČOVEK ILI SAN O ZAVIČAJU**“,
tekst Ivan Velisavljević, režija: Ivan Vuković, Narod-
no pozorište Užice**Subota 14. novembar**„**radninaslovantigona**“, tekst Jazmin Sekueira i Lu-
sijano Delprato, režija: Renata Carola Gatica, Zagre-
bačko kazalište mladih Zagreb**DIREKTOR FESTIVALA****Zoran Stamatović****UMETNIČKI DIREKTOR FESTIVALA****mr Nemanja Ranković****SELEKTORI**Bojan Munjin, novinar i pozorišni kritičar
Zoran Stamatović, menadžer u kulturi,
direktor Narodnog pozorišta Užice

*Posle svake predstave, konferencija za novi-
nare i razgovori sa učesnicima, biće održavani u
holu pozorišta. Razgovore vode: Nenad Kovače-
vić, Igor Ružić i Bojan Munjin.*

Festivalska zdravica

Dragi prijatelji, ovu zdravicu dižem u čast našeg dvadesetogodišnjeg druženja sa željom da se okupljamo u ovom prijatnom domu, domaćinskoj kući, Narodnom pozorištu u Užicu i narednih godina u zdravlju i veselju.

Svaki jubilej, pa i ovaj, dvadeset godina Jugoslovenskog pozorišnog festivala, prilika je da se osvrnemo iza sebe, da se setimo ciljeva i zadataka koje smo sebi postavili i dokle smo stigli ali pre svega, to je prilika da se setimo zaslužnih ljudi koji su pomogli da ovaj Festival dosegne visine koje je postigao i možda, u narednom periodu, ode dalje, i uključi još neka nova pozorišta i neke nove države. Festival je, inače i krenuo u vreme dezintegracije, postao simbol povezivanja nacija i kultura i svoju misiju još uvek nije završio, naprotiv, ona traje i mora se širiti na dobrobit i publike i učesnika festivala.

Kada se sećamo početaka, sećamo se i Dušana Nedeljkovića, predsednika opštine Užice i predsednika Upravnog odbora pozorišta koji je jednu novu i veoma zahtevnu ideju, koju sam izložio tada Upravnom odboru, svojski podržao i učinio sve da je predstavimo Vladi Republike Srbije, odnosno, resornom

ministarstvu koje je vodila dr Nada Popović Perišić. Na sastanku kod ministra, koji je bio veoma efikasan, postavljena su tri pitanja: zašto u Užicu, kakav je koncept i koliko košta? I odgovori su bili precizni i zadovoljavajući, u Užicu, jer ima kadrove koji taj Festival mogu uspešno da sprovedu, jer ima publiku koja voli dobro pozorište i dvoranu, jedinu namenski građenu za pozorište u ovom delu Srbije i što je veoma važno, ima dobro pozorište. Koncept je bio i ostao jedini važeći, dobra predstava, po izboru selektora. Treba se setiti i njih, a pre svih, Dejana Penčića Poljanskog, koji je svojim autoritetom utro put za sve ostale, te da ovaj Festival zaslužuje najbolje, da nema kompromisa i ne daj bože, nekih zakulisnih radnji koje, inače, prate mnoge naše festivale. Festival je formirao i svoj Savet koji su činili akademik Ljubomir Simović, sjajni umetnici i pedagozi kao što je dr Vlada Jevtović, Svetlana

Bojković, predsednik SUDUS-a, Milenko Misailović, Milutin Čolić, Draško Đurović, reditelj iz Crne Gore, Mira Kljajić, sekretar Ministarstva kulture i mnogi drugi. Prvi predsednik Stručnog žirija je trebao da bude Aleksandar Popović, dramski pisac, koji je od početka podržavao festival, često boravio kod nas, naročito na Zlatiboru i zagovarao da odmah na Zlatiboru započnemo novi festival pod nazivom Zlatiborske zavetrine. Nažalost bolest ga je sprečila da bude duže sa nama, ali ćemo ga se uvek s radošću sećati. Na njegovo mesto došao je jedan od njegovih naslednika, sjajni pisac Siniša Kovačević, i doprineo i uzletu Festivala i njegovoj tačnoj proceni u dodeli svih priznanja. Sam festival, onaj prvi, podržao je i svojim prisustvom ministar kulture Crne Gore Gojko Čelebić, a pozitivnim odnosom i tada i kasnije, reditelj, upravnik Crnogorskog narodnog pozorišta, zatim ministar kulture, a danas i ambasador Crne Gore

Piše: prof. mr Branko Popović, pozorišni reditelj, idejni tvorac JPF

u Beogradu, Branislav Žaga Mićunović. Setimo se, ovom prilikom i svih umetnika koji su kao učesnici i članovi žirija učinili ovaj Festival velikim ali i gledalaca koji su s Festivalom odrasli, radovali mu se i neki svoj životni put, upravo zbog njega, odredili u pozorištu i sada su poznati glumci i reditelji, kostimografi i pisci. Setimo se i prijatelja koji su kao sponzori podržali Festival, kao sto su RTS, Politika, Večernje novosti, Vesti, Danas, NIS Jugopetrol, sve užiće firme i sve tadašnje banke. Neka to bude poziv da i danas svoj kredibilitet dokazuju pomažući ovaj festival. Naravno, tu su i mnogi drugi, ako nisu pomenuti, nisu zaboravljeni. Svima njima dugujemo jedno veliko HVALA i ŽIVELI!

IN MEMORIAM

Između dva festivala, napustili su nas veliki umetnici, prijatelji JPF-a.

Đurđija Cvetić (1942-2015), bila je naša poznata pozorišna, filmska i televizijska glumica. Diplomirala je na FDU u Beogradu u klasi profesora Milenka Maričića 1969. godine, od kada je postala članica Jugoslovenskog dramskog pozorišta. Dobila je brojna priznanja, od kojih su najznačajnija, Ardalion za najbolju žensku ulogu, za ulogu Skupa u istoimenoj predstavi JDP-a, za koju je dobila i nagradu „Miloš Žutić“. Dobitnik je i nagrade „Žanka Stokić“ za životno delo i Plakete „Žanka Stokić“ za najbolje glumačko ostvarenje. Posle smrti njenog muža Avda Mujčinovića, pozorišnog kritičara lista „Politika“, dodeljivala je nagradu za najboljeg mladog glumca na našem festivalu.

Milenko Misailović (1923-2015), dramaturg i pozorišni reditelj Narodnog pozorišta u Beogradu od 1954. godine. Rođen je u Kremnima kod Užica. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Beogradu, studirajući istovremeno filozofiju, psihologiju i pedagogiju, a potom je završio i režiju na Akademiji za pozorišnu umetnost. Režirao je 62 predstave u matičnom pozorištu, ali i u drugim gradovima, između ostalog i u Užicu. Bio je dramski pisac i pozorišni kritičar NIN-a. Napisao je veliki broj izuzetno značajnih eseja, studija i teorijsko-estetičkih radova i postao jedan od vodećih teatrologa u tadašnjoj Jugoslaviji. Po značaju zapazen i uveden u svetske enciklopedije. Dobitnik je brojnih nagrada, između ostalih Vukove i Sterijine nagrade kao i najvišeg priznanja-Plakete Narodnog pozorišta u Beogradu. Ostao je zapamćen i po režiji predstave „Beli đavoli“ u NP Užice. Bio je od početka član Saveta Jugoslovenskog pozorišnog festivala.

Vlastimir Đuza Stojiljković (1929-2015), veliki jugoslovenski i srpski glumac, rođen u učiteljskoj porodici u Kruševcu. Završio Akademiju pozorišnih umetnosti u Beogradu. Karijeru započeo u Beogradskom dramskom pozorištu, a radio i u Ateljeu 212. Veliku popularnost stekao je filmom „Ljubav i moda“ za koju je otpevao čuvenu pesmu „Devojko mala“. Televizijska publika pamti ga kao Rođa iz serije „Pozorište u kući“, a na našem festivalu ostao je zapamćen po ulozi Dina Zolja u predstavi „Otac na službenom putu“ Ateljea 212, za koju je dobio nagradu Ardalion za najbolju mušku ulogu. Dobitnik je i brojnih drugih nagrada i priznanja, među kojima i Oktobarske nagrade grada Beograda, Dobričinog prstena i Statuete zlatni čuran za životno delo.

IZVEŠTAJ KOSELEKTORA 20. JUGOSLOVENSKOG POZORIŠNOG FESTIVALA

No pasaran?

Hrabro smo odabrali da slogan 20. Jugoslovenskog pozorišnog festivala u Užicu bude uzvik koji je Dolores Ibaruri uputila fašistima 1936. godine na barikadama Madrida: 'Nećete proći'. Imamo na to i simbolično pravo slaveći dvadesetu godišnjicu pozorišnog festivala u malom i skromnom gradu Užicu, koji je pre 74 godine, usred porobljene Evrope, jedini imao petlju da proglasi republiku.

Piše: Bojan Munjin

Ipak, da li je ovaj slogan danas preteran ili naivan? Mogli bismo slobodno odgovoriti protivpitanjem: šta još treba da se desi u ovom vremenu pa da mi koji sve to sa strane gledamo, kažemo - 'no pasaran'? Koliko još mrtvih, koliko izbeglica, koliko nezaposlenih? Koliko još Ukrajine, koliko Sirije? Koliko još bede i prekopavanja po kontejnerima? Koliko vulgarnosti i idiotizma na TV ekranima u koje gledaju naša deca? Živimo u vremenu kada su probijene mnoge crte odbrane normalnog života pred jurišom primitivizma, golog novca, političkog ili verskog fanatizma i nasilja. S druge strane gledamo teror nasmejanih lica koja nas na svakom uglu uveravaju kako živimo u savršenom svetu u kojem treba samo da trošimo i uživamo. Stvaraju se stakleni gradovi, kule vavilonske i tehnološka čuda neviđena, s kojima živimo sve modernije ali se od sebe udaljavamo sve brže. Postali smo nervozni robovi moderne ere i sami podjarmujemo one

druge - brutalnošću ekonomske uspešnosti ili diktatom ideološke isključivosti. Da, bojimo se da se pred našim očima rađa novi monstrum; fašizam sa armijama onih koji zastupaju poredak 'ekonomije koja ubija', svetske političke bezumnosti i moralne bezosećajnosti, čemu mnogi još nemaju hrabrosti pogledati u oči, ali svemu tome moramo, kao iu Madridu 1936. ili u Užicu 1941., reći glasno - nećete proći! Zato ovogodišnji užički pozorišni festival posvećujemo borbi protiv današnjih demona u vremenu kakvo ono jeste: predstavama koje s tim vremenom polemiziraju, koje mu se rugaju, koje kritički napadaju sisteme i ideologije i koje ne ostavljaju na miru ni one leve, ni one desne. Naš festival nije politička tribina ali nije ni beg od stvarnosti; on jeste slavljenje umetnosti ali je zamišljen i kao rukavica bačena u lice našoj savesti. Mi mislimo da samo takvo pozorišno okupljanje može biti zalag svakog ljudskog dostojanstva.

Odabrali smo sledeće predstave:

1. "Razbijeni krčag", prema tekstu Hajnriha fon Klajsta, u produkciji Jugoslovenskog dramskog pozorišta iz Beograda i u režiji Igora Vuka Torbice,
2. "Radni naslov Antigona", prema tekstu Jazmin Sekueira i Luciana Delprato, u produkciji Zagrebačkog kazališta mladih i u režiji Renate Carole Gaticke
3. "Divlje meso", prema tekstu Gorana Stefanovskog, u produkciji Narodnog pozorišta iz Sarajeva i u režiji Dina Mustafaća.
4. "Kazimir i Karolina", prema tekstu Edena fon Horvata, u produkciji Ateljea 212 i u režiji Snežane Trišić,
5. "Urnebesna tragedija", prema tekstu Dušana Kovačevića, u produkciji Crnogorskog narodnog pozorišta iz Podgorice i u režiji Veljka Mićunovića,
6. "Životinjska farma", prema tekstu Džordža Orvela, u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta iz Rijeke i u režiji An-

draša Urbana,

7. "Svrati, reče čovek ili san o zavičaju", prema tekstu Ivana Velisavljevića, u produkciji Narodnog pozorišta iz Užica i u režiji Ivana Vukovića.

Verujemo da predstave koje smo izabrali odražavaju duh relevantne umetničke refleksije, ozbiljne intelektualne zapitanosti i crnohumorne gorčine, u meri prostora u kojem živimo: baveći se današnjom primitivnom ohološću (Razneseni krčag) ili krizom (Kazimir i Karolina) ili pak 'ritualima mazo-hizma' domaćeg ognjišta (Svrati, reče čovek), kao i prošlosti u kojoj se komično davimo (Urnebesna tragedija), ovaj festival opipava bolna mesta sadašnjice. On se bavi Balkanom (Divlje meso), kao i globalnim svetom (ŽIVOTINSKA farma), te na kraju nudi moralni izbor (Radni naslov Antigona) koji uključuje rizik i žrtvu ali i nadu: probudimo se, budimo hrabri i borimo se.

Možemo li i dalje ćutati?

Godine koje su za nama govore nam o dugovečnosti festivala iz čega proizilazi činjenica o njegovom značaju i važnosti koju ima za užu i širu kulturnu zajednicu. Sve ove godine opstajao je zahvaljujući tome što je utemeljen na zdravim i realnim osnovama. Od početka, pokušavali smo da u grad dovedemo najbolje predstave ali bez interesnih ključeva što je dodavanjem podnaslova «bez prevoda» ojačalo njegovu koncepciju koja je utemeljena na ideji da se u Užice dovedu predstave savremenog rukopisa koje za stvarnost u kojoj živimo nešto znače. Sama regionalnost festivala ne podrazumeva niti nas obavezuje da predstave moraju biti u nekim razmerama u zastupljenosti produkcija iz regiona niti slogan „bez

prevoda" ima za cilj bilo kakvo prostorno ograničenje, već želju da ukažemo na činjenicu da se dobra predstava uprkos jeziku, razume kao što se i dobra namera uvek prepozna.

Imali smo predstave s kojima su mnogi bili oduševljeni, neke oko kojih su se lomila koplja danima posle i one koje su gledaoci napuštali, ali o svima njima se bez sumnje živo raspravljalo. Tako su, na neki način, i „neki promašaji" našem festivalu išli u prilog jer su oštrili senzore i publike i stručne javnosti, ujedinjenih u želji da se vide predstave koje će biti bolje od prethodnih.

Želja da se kritički odnosimo prema stvarnosti u kojoj postojimo i da predstave koje se biraju, takođe, na sličan način, raspravljaju sa svetom i ljudima

o problemima koji nas sve tište, postao je naš imperativ. Dakle, živa energije iz koje proizilazi nova i sveža estetika i angažovanost, jeste ono što JPF – bez prevoda čini relevantnim festivalom. Drugim rečima, trudimo se da kriza u kojoj se svi nalazimo, materijalna, moralna, duhovna... ne bude brana za dalji razvoj teatarske umetnosti već podsticaj i zalaganje za neku bolju stvarnost. Predstave koje dovodimo imaju i zadatak da gledaocima pruže bar nagoveštaj plemenitosti i optimizma.

U vreme kada se obeležava 70 godina od pobeđe nad fašizmom i dvadeset godina naše borbe za ovaj festival, kao i želja da Užice postane značajan centar na teatarskoj mapi regiona, odluka o ovogodišnjem festivalskom sloganu, nakon velikog

Piše: mr Nemanja Ranković, umetnički direktor JPF-a

broja sastanaka i raznih polemika o trenutku u kome se danas kao društvo nalazimo, nije mogla biti drugačija, do "NO PASARAN", ali sa upitnikom. U ovom trenutku postavljamo pitanje da li i dalje možemo ćutati i trpeti fašizam u raznim oblicima samo zato što on ima prođu i uprkos ovoj paroli, puštati zlo da ima primat nad boljim i humanim svetom.

Članovi stručnog žirija

Ivan Medenica, predsjednik, rođen je i živi u Beogradu, gde je i studirao, paralelno, filozofiju na Filozofskom fakultetu i dramaturgiju na Fakultetu dramskih umetnosti. Diplomirao je 1995. godine na Fakultetu dramskih umetnosti, a na grupi za teatrologiju posle diplomskih studija, magistrirao u februaru 2002. godine. Za potrebe svog magistarskog rada u dva navrata obavljao je naučna istraživanja u Parizu, na odeljku za Pozorišne studije na univerzitetu Nova Sorbona, Pariz Tri. U julu 2006. doktorirao je na istom fakultetu. Magistarski i doktorski rad objedinio je u knjizi *Klasika i njene maske: modeli u režiji dramske klasike* (Sterijino pozorište, Novi Sad 2011). Danas ima zvanje vanrednog profesora na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu na kojem je počeo da radi još tokom studija na katedri za Teoriju i Istoriju čiji je sada šef. Držao je predavanja o savremenom srpskom pozorištu i drami na prestižnoj *School of Drama* Univerzitetu Yale, SAD (2009).

Aktivan je i u naučno-istraživačkom radu, a tekstove objavljuje u zborniku naučnih radova FDU, u nacionalnoj i svetskoj periodici na francuskom, engleskom, nemačkom, mađarskom, španskom, poljskom, slovačkom, rumunskom, češkom. Bio je predsedavajući Međunarodnog simpozijuma pozorišnih kritičara i teatrologa (2003, 2012 i 2015), kao i član organizacionog odbora Simpozijuma SANU o Jovanu Steriji Popoviću. Učestvovao je na brojnim skupovima u inostranstvu. Osmislio je i predsedavao međunarodnim simpozijumom „Dramsko i postdramsko pozorište: deset godina posle“, održanim, u okviru Bitefa, na FDU 2009. Aktivno piše pozorišne kritike u *Politici*, *nedeljnicima*, *Vreme*, *NIN* i u časopisu *Teatron* na kojem je bio jedan od urednika. Tanjugovu nagradu „Zlatno pero“ za najbolju kritiku napisanu o predstavama s Bitefa dobio je 2008., dok je Sterijinu nagradu za najbolju pozorišnu kritiku osvojao pet puta. Bio je selektor i umetnički direktor Sterijinog pozorišta, u nekoliko uzastopnih mandata i član Izvršnog odbora Međunarodne asocijacije pozorišnih kritičara, a od 2014. je direktor konferencija ove asocijacije. Predsednik je nacionalne sekcije IATC – Udruženja pozorišnih kritičara i teatrologa Srbije od 2012. Bio je stipendista umetničke rezidencije *Academie Schloss Solitude* u Štutgartu i *International Research Center „Interweaving Performance Cultures“*, *Freie Universität* u Berlinu. U oktobru ove godine imenovan je za umetničkog direktora Bitefa. Govori francuski i engleski jezik, a služi se nemačkim.

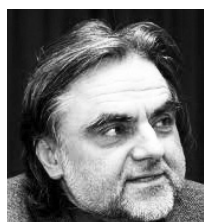

Mia David, rođena je u Beogradu 1974.. Bavi se savremenom vizuelnom umetnošću, scenskim umetnostima, edukacijom i menadžmentom u kulturi. Diplomirala je na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu, a magistrirala i doktorirala na Grupi za Scenski dizajn Univerziteta umetnosti u Beogradu.

Bila je partner u arhitektonskim studijama DSZ i Blok, osnivač i glavni i odgovorni urednik magazina Kvart, jedan je od osnivača nevladine organizacije Blokovi i autor emisije „Život kao takav“ na radiju B92 koja je emitovana dve godine. Radila je kao predavač na FDU u Beogradu. Član je Inženjerske komore Srbije, Društva arhitekata Beograda, NUNS-a i IKT (nezavisna kustoska mreža). Autor je velikog broja izvedenih projekata iz oblasti arhitekture, dizajna, scenografije i umetnosti, kao i novinskih tekstova objavljenih u različitim medijima. Izlagala je u Berlinu, Njujorku, Beču, Parizu, Renu, Sarajevu, Zagrebu, Ljubljani, Frankfurtu, Moskvi, Rimu, Veneciji, Pragu, i drugim gradovima. Kustos je i jedan od autora predstavljanja Srbije na Praškom kvadrjenu 2015. Dobitnik je brojnih priznanja među kojima i Specijalne nagrade Oktobarskog salona i Zlatne medalje za uspostavljanje dijaloga (praško kvadrjenale 2015). Radi kao docent na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu.

Aleksandar Pejaković, diplomirani pozorišni reditelj, magistar dramaturgije i doktorant na Univerzitetu u Ljubljani. Rođen 1981. godine u Banjaluci, gde je i diplomirao 2009. godine u klasi prof. Svetozara Rapajića na Akademiji umjetnosti. Član je „Udruženja Dramskih umjetnika Republike Srpske“. Idejni je tvorac i član direkcije festivala studentskih pozorišta „KESTENBURG“. Zaposlen je kao kućni reditelj u „Dječijem pozorištu Republike Srpske“, dok u „Banjalučkom Studentskom Pozorištu“ obavlja funkciju predsednika i umetničkog direktora, a u „Narodnom pozorištu Republike Srpske“ za sezonu 2015/2016. angažovan je kao član Umjetničkog savjeta. Dobitnik je nagrade za najboljeg studenta dramskog odeljka na „Akademiji umjetnosti“ u Banjaluci, kao i niza nagrada za režiju i dramaturgiju na pozorišnim festivalima u BiH. Reditelj je prve predstave za bebe u Republici Srpskoj.

Zlatko Sviben, reditelj i pozorišni pedagog, diplomirao je komparativnu književnost i filozofiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1977., i pozorišnu i radio režiju na FDU beogradskoga Univerziteta umetnosti 1981. Na istom fakultetu pohađa i posle diplomске studije iz područja dramaturgije. Režirao više desetina predstava u mnogim gradskim i nacionalnim pozorištima (Skoplje, Bitolj, Niš, Leskovac, Beograd, Vršac, Novi Sad, Subotica, Zenica, Tuzla, Sarajevo, Dubrovnik, Split, Zadar, Rijeka, Osijek, Zagreb). U riječkom HNK Ivana pl. Zajca u više je navrata obavljao dužnost reditelja i direktora Hrvatske drame. Aktivan je i u pozorišnoj pedagogiji (Novi Sad, Tuzla, Zagreb, Osijek).

Dobitnik je stručnih nagrada u Srbiji (*Nagrada Joakima Vujića, Ardalion*), *Nagrade Žar ptica*, a uz pet nominacija u tri je navrata i dobio, u hrvatskome kazalištu svakako i najprestižniju – *Nagradu hrvatskog glumišta. S Unterstadtom* je dobio republičku Nagradu Vladimir Nator (2012.), kao i dubrovačku *Nagradu Orlando* (2013.).

Režirao i televizijske drame za beogradsku, novosadsku i sarajevsku televiziju, a u novinama i časopisima objavljuje tekstove o teatru, teatrološke eseje i osvrt. Napisao je i nekoliko dramatizacija, a *Nagradom za dramsko djelo „Marin Držić“* za 2010. nagrađen je i objavljen debitantski dramski rad *Odsjev magle*.

Bio je selektor i urednik mnogih pozorišnih festivala i kulturnih događaja.

Tatjana Dadić Dinulović, rođena u Beogradu 1963., teoretičar je i umetnik u oblasti scenskog dizajna. Bavi se fenomenologijom scenskih događaja, kao i relacijom između umetnika, medija i prostora. Diplomirala je engleski jezik i književnost na Filološkom fakultetu u Beogradu, a magistrirala Scenski dizajn i Teoriju umetnosti i medija na Univerzitetu umetnosti u Beogradu. Umetnički doktorat iz scenskog dizajna odbranila je na Univerzitetu umetnosti u Beogradu, a naučni na Univerzitetu u Novom Sadu. Autor je dve knjige i brojnih tekstova u naučnim i stručnim časopisima. Autorske radove iz oblasti scenskog dizajna izlagala je u Srbiji, Crnoj Gori, Italiji, Češkoj, Bosni i Hercegovini i Kini, među kojima su i radovi prikazani na Bijenalu arhitekture u Veneciji (2004) i Kvadrjenu u Pragu (2007). Bila je član žirija međunarodne nagrade „Ranko Radović“, ali i član kustoskog tima Studentske sekcije Srbije čiji je nastup na Praškom kvadrjenu 2015. nagrađen Zlatnom medaljom za uspostavljanje dijaloga. Radila je u Britanskom savetu u Beogradu. Vanredni je profesor na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu.

O PREDSTAVI

IZ KRITIKA

„Vrsni glumci, dobar dramski tekst i originalna režija, osmišljena do najsitnijih detalja – rezultirali su sinoć gromoglasnim aplauzom na premijernom izvođenju predstave *Razbijeni krčag* Hajnriha fon Klajsta, koju je na scenu Jugoslovenskog dramskog postavio Igor Vuk Torbica. Pisan na početku devetnaestog veka, komad poznatog nemačkog dramatičara koji otkriva „svet na rubu raspadanja“, liči na ovaj danas: u njemu vladaju manipulacije i laži, korumpiranost od najnižeg sloja do vrha vlasti, a oni koji bi trebalo da dele pravdu – sami joj izmiču.”

(*Večernje novosti*)

...Autori predstave u Jugoslovenskom dramskom pozorištu su podvukli univerzalnost komada smeštajući ga u nekakav nedefinisan prostor nalik tavanu, podrumu ili prostoru gde se odlazu nepotrebne stvari, gde može da se spava, gaje kokoške ali i gde se sprovede suđenja. Kao i (mizanscenski funkcionalna) scenografija, tako ni kostimi ne odaju preterano niti jednu epohu ili stav do onih najuopštenijih. Pristup ovim spoljnim aspektima postavke ujedno otkriva i generalni rediteljski pristup - u centru svega je komedija (u smislu *entertainment*-a), zbog nje se sve okolo na neki način raščićava (ili apstrahuje), a usputni konteksti dobrodošli su samo i jedino ako izazivaju smeha služe. Sad, rekavši to, treba odmah dodati da Ivan Vuk Torbica dobro poznaje mehaniku humora, zna i kako i kad da izazove maksimalni efekat sa minimumom sredstava, posebno kad na raspolaganju ima ovako talentovane i nadahnete glumce...

(*Boban Jevtić, NIN*)

O piscu

HAJNRIH FON KLAJST (1777–1811)

Nemački dramatičar, oficir i novinar. Smatra se jednim od najznačajnijih pisaca tragedija u nemačkoj književnosti. Klajstovo delo nije odmah prihvaćeno, no upravo u naše vreme pokazalo se kao duboko svedočanstvo o pokušajima da se dokuči ljudska egzistencija.

Klajst ne pripada ni klasiци ni romantici. Gete i Šiler ga nisu prihvatili, smatrali su da je nemirna duha i rastgan. Međutim, ni romantičari u njemu nisu videli svog predstavnika, jer je Klajstova visoka tragedija bila daleko od njihovih umetničkih težnji. Bio je vulkanske prirode, a kao umetnik voleo je da iznosi ono što je jezovito i užasno. Kao dramski pisac bio je neobično ambiciozan. Želeo je da uzdigne nemačku tragediju do visine jednog Sofokla i Šekspira.

Klajstov *Razbijeni krčag* se zajedno sa komedijama Dabrovo krzno Gerharta Hauptmana i Kapetan iz Kepenika Karla Cukmajera ubraja u tri najbolje uspele komedije na nemačkom jeziku.

VEČERAS

JUGOSLOVENSKO DRAMSKO POZORIŠTE,
BEOGRAD

RAZBIJENI KRČAG

Hajnrih fon Klajst
režija: Igor Vuk Torbica

Prevod: **Boško Petrović**
Prevod kraja: **Maja Matić**
Scenograf: **Branko Hojnik**
Kostimograf: **Jelisaveta Tatić Čuturilo**
Dramaturg: **Tamara Bijelić**
Aranžer muzike i muzički saradnik: **Marko Marić**
Koreografija i scenski pokret: **Staša Zurovac**
Asistent reditelja: **Tamara Gočmanac**

LICA:

Adam: **NEBOJŠA GLOGOVAC**
Valter: **SVETOZAR CVETKOVIĆ**
Gospa Marta Rul: **VLADICA MILOSAVLJEVIĆ**
Liht: **LJUBOMIR BANDOVIĆ**
Fajt Timpel: **MARKO BAČOVIĆ**
Eva: **JOVANA GAVRILOVIĆ**
Ruprecht: **MARKO JANKETIĆ**
Margrit: **LAZAR ĐUKIĆ**

NARODNO POZORIŠTE
UŽICE

Република Србија
Министарство културе и информисања

PREDPROGRAM JUGOSLOVENSKOG POZORIŠNOG FESTIVALA

Okupljeni na Trgu partizana

Program « Okupljeni na Trgu partizana » počeo je 7. i traje do 9. novembra, sastoji se od predavanja, performansa i izložbi u kojima učestvuju autori iz Slovenije, Hrvatske i Srbije. Urednik je Bojan Đorđev, reditelj iz Beograda, a podržalo ga je Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije i Grad Užice.

Užice: Sa predstave « Nije to crvena to je krv! - jugoslovenska komunistička, revolucionarna i partizanska poezija »

U gradu koji baštini antifašističku tradiciju, koji je na početku Drugog svetskog rata od septembra do kraja novembra 1941. pružio nesrazmeran otpor fašističkoj sili, jubilarni festival i njegov predprogram prirodno su se naslonili na revolucionarni poklič „No pasaran/Nećete proći/koji je izvor bio upućen fašistima. Ovaj moto 70 godina kasnije predstavlja poziv na otpor svim vidovima nekulture koji vode do krajnosti, pa i do samog fašizma. Pripremljen u istom antifašističkom duhu, predprogram je simbolično nazvan „Okupljeni na Trgu partizana“.

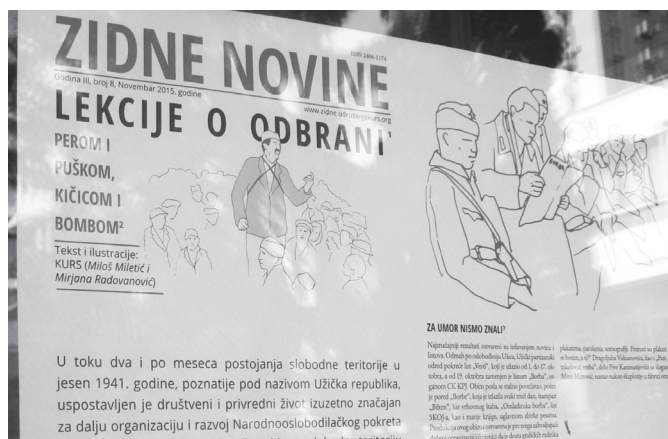
Program je počeo 7. i traje do 9. novembra, sastoji se od predavanja, performansa i izložbi u kojima učestvuju autori iz Slovenije, Hrvatske i Srbije. Urednik programa je Bojan Đorđev, reditelj iz Beograda, a podržalo ga je Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije i Grad Užice. Uvod u temu bile su zidne novine udruženja KURS, koje je publika dobila kao propagandni materijal. Ispod naslova « Lekcije o odbrani/Perom i puškom i kičicom i bombom » autori (Miloš Miletić i Mirjana Radovanović) analizirali su ulogu umetnika i kulturnih radnika za vreme Užičke republike. Prva predavanja održali su Branko Popović, reditelj i inicijator JPF o temi

„Užička republika” i Vladimir Marković, sociolog o temi „Političko nasleđe antifasizma: revolucionarni obrasci humanijeg sveta”.

—Prva i osnovna poruka „Užičke republike” je da se možemo odupreti svakoj sili, da niko ne može da kupi našu dušu i dostojanstvo ni za kakve pare ili krpice, — poručio je Branko Popović ističući da je i u tom teškom vremenu postojala umetnička četa. Između bombi i pušaka igrane su predstave, a njen član je bio Milutin Čolić koji je od početka pomogao osnivanje užičkog pozorišta i Jugoslovenskog pozorišnog festivala. To vreme nam poručuje da je umetnost potrebna u svakom trenutku i da se za nju moramo boriti, zaključio je Popović.

Na vreme skojevskog otpora u kome pod prigušenom svetlošću jedan čita dok ostali upijaju najnovije marksističke poruke podsetilo je 50-minutno čitanje Vladimira Markovića.

Prvi dan programa završen je predstavom « Nije to crvena to je krv! - jugoslovenska komunistička, revolucionarna i partizanska poezija ». Stihove o slobodi, ljubavi, lepoti vešto su izgovarali Ana Mandić, Miloš Đurović i Miloš Timotijević i publiku srednjih godina podsetili na školske dane kada se učila rodoljubiva poezija. Svi

zajedno na kraju izgovorili su stihove pesme „Crvena” Koste Abraševića, uzete za naslov predstave, a čija završnica odjekuje rimom: „O, tirani, čujte- ne treba vam kriti- ; I osveta naša crvena će biti.”

Drugog dana na programu su predavanja: Gal Kirn „Politika i sećanje na NOB” i Sabina Sabolović „Otpisane i otpisani”, dok je ponedjeljak, sutra, kada

se program i završava, rezervisan za Selmu Banich i performans „Mirovanje” na Trgu partizana od 10 do 16 časova kao i za predavanja na maloj sceni Narodnog pozorišta od 17 do 19 časova, koja će održati Aldo Milohnić — „Od partizanskog do savremenog teatra otpora” i Miklavž Komelj — „Partizanska umetnost iskosa”.

S. Vasiljević

Reč kritike

Kritiku za Bilten ovogodišnjeg festivala piše pozorišni kritičar Igor Ružić. Rođen je 1975. godine u Zagrebu, a pozorišnom kritikom i praćenjem kulturnih politika bavi se od 1998., na zagrebačkom Radiju 101 gde je bio zaposlen do 2010., najpre kao novinar, a kasnije i kao urednik Redakcije kulturnog programa. Danas je član Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika Hrvatske u kategoriji pozorišni kritičar, Hrvatskog novinarskog društva i Hrvatskog društva kazališnih kritičara i teatrologa. Sudelovao je u radu festivala u Hrvatskoj i u regionu. Član je i kustoskog tima hrvatske izložbe na 13. Kvadrinenu scenografije i izvedbenog prostora u Pragu, kao i Kulturnog vijeća za dramsku i plesnu umjetnost te izvedbene umjetnosti Ministarstva kulture RH.

Izdaje Savet XX Jugoslovenskog pozorišnog festivala Užice 2015.

Uređuje redakcijski odbor: Radojka Popović - urednik, Nenad Kovačević, Verica Tucović, Mirjana Petrović, Ana Milošević, Bogdan Damnjanović, Zoran Jeremić, Igor Ružić.

Tiraž: 500 primeraka • štampa Grafoprint Užice